

УДК 811.161.2'367

DOI 10.31654/2520-6966-2020-16f-101-133-142

Н. М. Пасік

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та методики її навчання Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Прагматика односкладних безособових речень із прислівниковими предикатами стану в малій прозі Євгена Гуцала

Статтю присвячено аналізу експресивного й текстотвірного потенціалу односкладних безособових речень із прислівниковими предикатами стану в малій прозі Євгена Гуцала. Увагу зосереджено на осмисленні глибинних взаємозв'язків між ужитими структурно-семантичними моделями та авторською прагматикою. З'ясовано, що актуалізація односкладних конструкцій, які виражають фізичні, фізіологічні й емоційні стани, психічні переживання осіб, а також стани навколишнього середовища, зумовлена мовними можливостями, потребою емоційно-оцінного увиразнення висловлення, утілення домінуючих філософсько-естетичних засад митця, передусім ліризму, психологізму, авторського аналітичного начала, за якого мовна особистість зосереджена на власному внутрішньому світі, своїх відчуттях, переживаннях, на аксіологічній фіксації картин довкілля, вражень від його візуального, акустичного чи тактильного сприйняття.

Ключові слова: *односкладне безособове речення, прислівниковий предикат стану, синтаксичне моделювання, структурно-семантична модель, лірико-психологічна проза, стильова доміюанта, прагматика.*

Для дослідження специфіки ідіостилю письменника важливим є розуміння показових рис його мовомислення. Широкий простір для цього надає індивідуально-авторська організація синтаксичних засобів, детермінована комунікативними настановами та естетичними уподобаннями. Художнє мовлення Євгена Гуцала яскраво демонструє потенціал синтаксичних ресурсів мови в моделюванні інформаційних, емоційно-образних, суб'єктивно-оцінних смислів тексту. Автор спрямовує синтаксичну будову повідомлення на реалізацію відповідних стильових доміант – ліричної, інтимної, психологічної, медитативної, філософської, на інтонаційно-ритмічне увиразнення фрази, апелюючи до внутрішнього індивідуального світу читачів.

У художньому мовленні письменника продуктивно функціонують односкладні безособові речення, зокрема модель із прислівниковими предикатами стану. Проблема прислівникових предикатів –

компонентів односкладних безособових речень – знайшла в українському мовознавстві широкий резонанс. У працях Н. Березовської-Савчук, О. Бондаренко, І. Вихованця, А. Висоцького, О. Годз, К. Городенської, Н. Кавери, А. Кендюшенка, Л. Коваль, О. Леути, І. Мельник, М. Мірченка, М. Фенко та інших лінгвістів досліджено семантичні розряди прислівників – головних членів безособових речень, визначено структурно-семантичні характеристики названих конструкцій, проаналізовано цю функційно-семантичну парадигму в сучасному медіадискурсі. Однак функційно-прагматична спрямованість односкладних безособових речень із прислівниковими предикатами стану в текстах Є. Гуцала досі залишається поза увагою лінгвістів.

У художньому мовленні Є. Гуцала функціонує велика кількість структур із предикатом, вираженим прислівником. У сучасному синтаксисі представлені різні погляди на трактування таких речень: П. Дудик, А. Загнітко, М. Каранська, В. Коломийцева, Л. Прокопчук, К. Шульжук розглядають їх серед безособових [4, с. 153–155; 9, с. 235; 10, с. 124–125], Л. Булаховський називає безособовими прислівниковими, І. Слинко, М. Кобилянська та Н. Гуйванюк виділяють окремо речення з предикативними прислівниками й предикативами [8, с. 200–205], І. Вихованець, а слідом за ним і Н. Кавера, О. Годз називають їх односкладними прислівниковими реченнями [1, с. 100; 2, с. 197; 5].

Досліджуваний фактичний матеріал ілюструє багато семантичних груп конструкцій зі складеним головним членом, вираженим предикативним прислівником якісно-означальної семантики з наявною або нульовою аналітичною синтаксичною морфемою-зв'язкою *бути* чи напівморфемою *ставати / стати, робитися / зробитися*, котрі є носіями вищо-часових та способових значень. Синтаксичні моделі з подібною формою предиката «відтворюють статичну, неконтрольовану, позбавлену динаміки та розвитку ситуацію, у якій хто- або що-небудь перебуває, існує. Цю ситуацію зумовлюють якісь обставини, умови, вона є наслідком певних дій і спрямована на довкілля, предмет або істоту, здебільшого людину» [5, с. 6]. Свідоме залучення таких синтаксичних структур до текстотворення корелює з комунікативними потребами передати інформацію, оцінити об'єкти, явища чи стани, вплинути на емоційно-чуттєву або когнітивну сфери адресата повідомлення.

В основу систематизації фактичного матеріалу покладено класифікацію відприслівникових дериватів – предикатів стану, розроблену І. Вихованцем та конкретизовану Н. Каверою [5, с. 6–10].

З-поміж прислівникових предикатів стану в текстах Є. Гуцала продуктивно використані як предикати внутрішнього стану істоти, так і предикати зовнішнього стану. Зосередження семантики внутрішнього стану в самому суб'єкті дає змогу передати фізичні, фізіологічні й емоційно-психічні стани істоти. Вектор функційної значущості прислівникових предикатів зовнішнього стану спрямований в основному на відтворення картин навколишнього середовища, його оцінку, зорове чи слухове сприйняття, рідше це темпоральні чи дистантно-локативні предикати стану.

Поетика малої прози Є. Гуцала спонукала автора до актуалізації односкладних синтаксичних конструкцій із відприслівниковими предикатами зі значенням внутрішнього стану. Звісно, вибір автором цих синтаксичних моделей зумовлений передусім мовною традицією, текстовими комунікативними настановами, змістом інформації, характером передбачених оцінок. Проте важливою вважаємо й ідіолектну норму письменника: імпресіоністична ескізність, настроєвість, «плетиво скороминущих вражень та асоціацій, синкретизм чуттєвих вражень», за О. Подлісецькою, віддзеркалює в ліричних новелах духовний вимір героя і постає «як осмислення сенсу буття, розв'язання героєм для себе вирішальних питань буття і перетворення свого психічного і духовного світу» [7, с. 411]. Тонкий психологізм показовий не тільки для лірико-романтичних, а й для реалістичних текстів письменника з виразним суб'єктивно-оцінним вектором.

Ці чинники детермінували актуалізацію конструкцій із якісно-означальними предикатами зі значенням внутрішнього, зокрема фізичного й фізіологічного, стану особи, напр.: *Підошвам **було холодно*** [3, с. 28]; *Вибрались за село, і тут я відчув, що мені **погано***. *Розболілась голова, а серцю **було млосно та нудно*** [3, с. 17]. Семантико-синтаксична структура безособових речень підкреслює пасивність суб'єкта, який піддається впливу зовнішніх чи внутрішніх сил, незалежність предикованого стану від волі його носія. Осмислення фізичних станів корелює з внутрішніми, психологічними відчуттями: *Од того молока Танасьчиного в роті **стає солодко-солодко**, й на душі теж **солодко*** [3, с. 111]; *... мамо, я сам підмету, попораюсь, це ж бо **не важко*** [3, с. 39]; *Але і вдень **було не легше*** [3, с. 256]; *... калину з окропом уживайте завжди, від неї в одрях **легше*** [3, с. 183].

За слухним спостереженням Н. Навроцької, у контексті ліричної домінанти оповідань і новел Є. Гуцала «замість логічного аналізу фактів подаються відчуття від них, замість передачі складного

комплексу думок – не менш складний комплекс настрою й переживання» [6, с. 139]. Особливо виразно у зв'язку з цим представлена в аналізованих конструкціях група предикатів психоемоційного стану людини. Семантично вони називають достатньо широкий спектр позитивних або негативних емоцій, що відображають ситуативне ставлення особи до навколишньої дійсності. Передусім це слова на позначення піднесеного внутрішнього стану персонажа або ліричного героя, як-от: *Надії було радісно: що добре, то добре* [3, с. 184]; *Наче не живе вона, як усі, – а цвіте, як ніхто, і від того весело ї самому стає...* [3, с. 62]; *Тулить до купи оті слова, аж смішно!* [3, с. 164]; *І чомусь мені стало приємно...* [3, с. 367].

Фіксуємо структури, у яких предикат називає проникливі синкретичні відчуття, що характеризують зовнішній стан природи й внутрішній психоемоційний стан особи, загальне медитативне налаштування суб'єкта: *Славно тоді в цьому велетенському храмі, і гарні думки приходять у голову* [3, с. 117]. Якісно-означальний та оцінний компоненти в семантичній структурі предиката постають засобом інтимізації наративу, створюють ефект відвертого спілкування через текст.

Тонка організація світовідчуття письменника, внутрішній досвід, схильність до рефлексій позначилися на лексичній щедрості й граматичній ускладненості структур художнього мовлення. Показовим для ідіостилю Є. Гуцала є поєднання прислівникових предикатів із синонімічним значенням або аналогічною оцінною конотацією, напр.: *Всім стало добре й затишно на душі, зникла ота недавня провинність* [3, с. 260]; *Як добре, як щасливо було Юркові!* [3, с. 249]; *Йому легко й радісно, хоча ноги мокрі, хоча мороз дошкуляє...* [3, с. 38]. Часто спостерігаємо й синтагматичне поєднання емоційно та оцінно різних станів особи, напр.: *Сумно й добре* [3, с. 152]; *Один дядько тягнув її за ліву руку, другий – за праву, її тіло прискало на всіх вогнем, од якого ставало добре й страшнуvато* [3, с. 63]; *... добре і морозко стає від того на душі...* [3, с. 131]; *... без нього [страху. – Н. П.] стало легко, навіть пусто* [3, с. 54]. Ці прийоми дали можливість передати широку гаму відчуттів і пов'язаних із ними станів, відтворити філософську, складну, не завжди зрозумілу сутність людини.

Іноді Є. Гуцало вдається до конкретизації в описі психоемоційного стану через зіставлення з подібними, уже відомими з інших ситуацій відчуттями, відштовхуючись від власного емотивного досвіду, скажімо: *Було їй добре – наче стояла посеред поля, в пшениці* [3, с. 60]; *... стає на душі спокійно і водночас байдуже,*

наче ти зрозумів щось більше, ніж здатен висловити [3, с. 189]. Інтенсифікації образності актуалізованих предикативних прислівників сприяють метафоричні семантичні зрушення, напр.: ... *пролісків перші блакитні отари... земле! як тепло нам із тобою!* [3, с. 209], де предикат *тепло* реалізує амбівалентну семантику «відчуття високої температури повітря» й «відчуття радості, душевного тепла».

Найбільш продуктивним серед предикатів позитивного психо-емоційного стану в аналізованому текстовому масиві є прислівник *добре*, семантика якого оцінює успішний хід справ, сприятливе оточення, сигналізує про стан психологічної захищеності, внутрішнього комфорту: ... *Йому тут спокійно і добре...* [3, с. 142]; *Усім добре, усім зручно, в кожного ціла родина, в кожного невідмочена репутація* [3, с. 443]; – *То й добре, то й гаразд, – не вгавала свекруха* [3, с. 300]. Симетричною організацією семантично однофункційних елементів висловлення автор досягає ритмічної гармонії ряду. Піднесений внутрішній стан суб'єкта, зумовлений відчуттям задоволення, втіхи, радості, репрезентує предикат *приємно*: – *А-а, що згадали, – наче й невдоволено буркнула, а самій приємно!* [3, с. 166].

Інший полюс оцінки внутрішніх станів – негативний – також представлений широким семантичним рядом. Так, відсутність психологічної гармонії, хворобливе переживання суб'єктом певних подій, важкий душевний стан моделюють односкладні структури з прислівниковим предикатом *гірко*: *Стало гірко Тосі, гірко* [3, с. 252]. Негативні внутрішні стани суб'єктів представлені в текстах Є. Гуцала відчуттям сорому, неприємності, дискомфорту, незвичності умов, як-от: *Йому було соромно...* [3, с. 42]; ... *мені стало неприємно, що вона [ворона. – Н. П.] прилаштувалася отак над моєю головою* [3, с. 74]; *Він іще б трохи посидів, та якась і незручно, коли всі прощаються* [3, с. 167]; *Мені стало сумно-сумно. І незатишно...* [3, с. 32]; відчуттям страху, тривоги: *Страшно?* [3, с. 105]; *Біля конопель завжди було лячно, наче з їхнього терпкого мороку ось-ось мали повискакувати всі ті страхіття...* [3, с. 90].

Психоемоційний стан тривоги, неспокою може супроводжуватися іншими негативними відчуттями: ... *було на серці тривожно й болісно* [3, с. 28]; *Серед густо посаджених вільх вам тривожно й незатишно* [3, с. 142]. Інтенсивність стану стривоженості особи письменник передає переважно редуплікацією та ампліфікацією: *Похнюпившись, іду по стежці, а мені в руки б'ються пругкі хвилі молодого жита, і збудливим холодком віє од них, і так тривожно-*

тривожно на душі, наче ось зараз вони можуть підхопити мене, підхопити й понести... [3, с. 292]; ... і відчуваю, що все **неспокійніше мені стає**, все **тривожніше** [3, с. 73].

Тексти Є. Гуцала часто пройняті тужливими, ностальгійними настроями, тому не дивно, що він продуктивно використовує односкладні моделі з якісно-означальними прислівниковими предикатами на позначення стану особи, пов'язаного з почуттям суму, туги, нудьги, печалі, самотності, напр.: *А Тосі було сумно...* [3, с. 251]; *Мені стало сумно-сумно. І незатишно...* [3, с. 32]; *Сумно й добре* [3, с. 152]; *Нудно стало йому й сумно* [3, с. 200]; ... *мені стає тоскно, трохи дивно* [3, с. 76]. Змодельовані граматично інтенсивність та мінливість психоемоційних станів корелюють з авторською настановою передати внутрішній світ персонажів у його розмаїтті, а іноді й суперечностях. Пасивність суб'єкта ніби замикає його в собі, зміщуючи смисловий акцент на стан, зумовлений внутрішніми силами.

Для творчого почерку Є. Гуцала з його всепроникністю й тяжінням до психологічного аналізу, філософського пошуку, детальної вербалізації різних когнітивних процесів показові функційно вагомі конструкції з предикатами – назвами інтелектуального стану особи, напр.: *Адже їй зі мною зовсім не цікаво* [3, с. 32]; *Просто дивно, як на ньому [на городі. – Н. М.] ще могли вміщуватись латка жита і латка конопель* [3, с. 89]; *Однаково, де вмирати, де поховать...* [3, с. 303]; *Мені було соромно, я червонів, не знаючи, як порятуватися з цього становища, а їй було байдуже* [3, с. 31]; *І чудно було Ярославу на душі – безмежжя пустелі проспалося там* [3, с. 208]. Актуалізація безособових предикатів включена в зображення оцінних процесів у свідомості суб'єктів, їхньої реакції на прояви зовнішнього світу.

Фіксацію суб'єктивно оцінних картин навколишньої дійсності забезпечують конструкції з прислівниковими предикатами зовнішнього стану. Їх семантичне розмаїття уможливлює вербалізацію різних актуальних станів природи й досягнення ефекту «миттєвості малюнка» [7, с. 412], дає змогу передати враження безпосереднього свідка від побаченого, почутого, відчутого. На мовному рівні судження про факти об'єктивної дійсності, про існування субстанції та її властивості автор моделює за допомогою узуальних безособових структур, що спеціалізуються на об'єктивації станів довкілля, сприйнятих у певний момент. Однак авторська естетика розставляє свої акценти в лексичній і граматичній репрезентації образного змісту. Зокрема, аналізовані структури забезпечують можливість

одночасно, в імпресіоністичному дусі, напрочуд лірично відтворити пейзажну картину й відповідний душевний стан суб'єкта, передати «таємниче відчуття, яке важко описати» [7, с. 412], напр.: ... і в його душі **було так само ранково й прохолодно**, як у літньому лісі [3, с. 248]. В основі словесно-художнього образу – синкретизм відчуттів, цілісність зовнішнього і внутрішнього.

Образній вербалізації станів навколишнього середовища сприяє звернення до візуальної, тактильної та акустичної яви адресатів мовлення. Так, у текстах Є. Гуцала фіксуємо продуктивне вживання безособових речень із прислівниковими предикатами на позначення станів довкілля в плані тактильних відчуттів, викликаних впливом природних явищ, температури: *Було тихо й безвітряно...* [3, с. 46]; *Розплющую очі. Ніч. Прохолодно* [3, с. 20]; *Пече сонце, душно, парко* [3, с. 276]; *А надворі студено, зоряно* [3, с. 168]; ... і хоч стояло літо, а тут, у горах, **було зимно** [3, с. 78]. Частіше предикат функціонує незалежно, рідше натрапляємо на поширювачі, що вказують на просторові прояви стану.

Зображення стану природи з погляду інтенсивності освітлення представлене конструкціями з предикатами *світло* й *темно*: *Уже було зовсім світло, повітря стояло в улоговині густе й синє, а ген там, оддалік, таке яскраве, наче аж лунке* [3, с. 83]; *Вже було темно...* [3, с. 48]; *Стало темно, потім у тій синій темряві спалахнули золотаві вогні, посялися додола...* [3, с. 28]. Візуальні словесно-художні образи пов'язані з предикатами, які називають колористичні, параметричні або ж буттєві характеристики, указують на наявність / відсутність когось / чогось у навколишньому просторі, як-от: *Граків було стільки багато, аж чорно* [3, с. 168]; *А, бувало, прокинешся вранці – надворі вже біло, сніжок сіється й сіється* [3, с. 96]; *У лісі стало вільніше* [3, с. 158]; ... а думкам твоїм **стало просторо й вільно**, немов підняли над ними стелю [3, с. 124]; *У хаті від квітів стало вільніше, просторише, святковіше...* [3, с. 313]; *На дні було порожньо* [3, с. 106]. Загальна оцінка щодо візуальної естетики заявлена в конструкціях із прислівниковим оцінним предикатом: *А знаєш, як зараз у лісі гарно?* [3, с. 32]. Змодельовані зорові панорами в текстах Є. Гуцала майже завжди позначені суб'єктивною оцінкою і формують ліричну настроєву тональність текстового фрагмента.

В окремих текстових фрагментах візуалізацію доповнюють акустичні характеристики: *А в Старому Животіві вже людно, гамірно, завізно цієї пори...* [3, с. 274]; ... так тихо, наче й сама тиша злягла на землю трупом [3, с. 129]; *І тихо було, мов у вусі*

кома́ра [3, с. 211]. Контекстуально зумовлене лексичне наповнення безособових конструкцій із прислівниковими предикатами стану довкілля зорієнтоване на часові, просторові й квалітативні характеристики, останні з яких наділені індивідуалізованими образними, емоційно-оцінними конотаціями.

Структури з дистантно-локативними предикатами стану забезпечують здатність окреслити просторові параметри довкілля й указати на розміщення в них зображуваних об'єктів щодо інших локусів: – А чи **далеко** до Дзвенячого? [3, с. 268]; ... і навіть додому йти страшно стало, хоч від гастроному там зовсім **близько** [3, с. 417]. Відтінки відносності, суб'єктивності вимірів передають прислівники з граматичними показниками ступеня або міри вияву ознаки, напр.: *Опинившись на шосе, задумався: звернути ліворуч, по дорозі, чи взяти трохи правіше, до ставу, і йти береговою стежкою, бо так ближче* [3, с. 212]; – А **далеченько** ж, правда? [3, с. 25). Темпоральні прислівникові предикати розгортають часову площину, напр.: *Не оживає, не засвічується – рано ще* [3, с. 156]; *Вже було пізно, сизів по балках вечірній холодок...* [3, с. 36]; *І хоч до весни було ще далеко, та вчувалась вона мені повсюдно* [3, с. 217]. Модель безособового речення дає змогу акцентувати саме стан як значущий з погляду комунікації компонент.

Отже, продуктивне функціонування односкладних безособових речень із прислівниковими предикатами, які виражають фізичні, фізіологічні, психоемоційні стани й стани навколишнього середовища, у малій прозі Є. Гуцала зумовлене передусім мовними можливостями та комунікативними потребами, адже кожна синтаксична модель зорієнтована на вирішення конкретного мовного завдання в процесі спілкування. Функційно-прагматичне навантаження аналізованих конструкцій убачаємо й у втіленні таких доміантних філософсько-естетичних засад митця, як ліризм, психологізм, авторське аналітичне начало, за якого мовець зосереджений на власному внутрішньому світі, своїх відчуттях, переживаннях, на аксіологічній фіксації картин довкілля, вражень від їх візуального, акустичного або тактильного сприйняття.

Література

1. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис: підруч. Київ: Либідь, 1993. 368 с.
2. Годз О. В. Значеннєві різновиди односкладних прислівникових речень в сучасній українській мові. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 10. Проблеми

граматики і лексикології української мови: зб. наук. праць / відп. ред. М. Я. Плющ. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. Вип. 5. С. 197–200.

3. Гуцало Євген. Твори: в п'яти томах. Т. 1: Оповідання, новели. Київ: Дніпро, 1996. 454 с.

4. Дудик П. С., Прокопчук Л. В. Синтаксис української мови: підруч. Київ: Академія, 2010. 384 с.

5. Кавера Н. В. Семантична типологія предикатів стану: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова. Київ, 2008. 24 с.

6. Навроцька Н. Жанрові особливості малої прози Євгена Гуцала. *Сучасний погляд на літературу*: наук. зб. / редкол.: П. П. Хропко, С. С. Кіраль. Київ: ІВЦ Держкомстату України. 2000. Вип. 3 С. 136–143.

7. Подлісецька О. Імпресіоністичні тенденції у неореалістичних новелах Є. Гуцала та А. Колісниченка. *Мова і культура*. 2013. Вип. 16. Т. 3. С. 411–416.

8. Слинко І. І., Гуйванюк Н. В., Кобилянська М. Ф. Синтаксис сучасної української мови: проблемні питання: навч. посіб. Київ: Вища шк., 1994. 670 с.

9. Сучасна українська мова. Морфологія. Синтаксис: підруч. / А. К. Мойсієнко та ін.; за ред. А. К. Мойсієнка. Київ: Знання, 2010. 374 с.

10. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови: підруч. Київ: Академія, 2004. 408 с.

References

1. Vykhovanets I. R. (1993) *Hramatyka ukrainskoi movy. Syntaksys [Grammar of the Ukrainian language. Syntax]*. Kyiv: Lybid. (in Ukrainian)

2. Hodz O. V. (2009) *Znachennievi riznovydy odnoskladnykh pryslyvnykovykh rechen v suchasni ukrainskii movi [Semantic varieties of one-syllable adverbial sentences in the modern Ukrainian language]*. Scientific journal of the National Pedagogical Drahomanov University, vol. 5, pp. 197–200.

3. Hutsalo Yevhen (1996). *Tvory v piaty tomakh. T. 1: Opovidannia, novely [Works: in 5 v. V. 1: The short-stories and tales]*. Kyiv: Dnipro. (in Ukrainian)

4. Dudyk P. S., Prokopchuk L. V. (2010) *Syntaksys ukrainskoi movy [The syntax of the Ukrainian language]*. Kyiv: Academy. (in Ukrainian)

5. Kavera N. V. (2008) *Cemantychna typolohiia predykativ stanu [Semantic typology of state predicates]* (PhD Thesis). Kyiv.

6. Navrotska N. (2000) *Zhanrovi osoblyvosti maloi prozy Yevhena Hutsala [Genre features of short prose by Yevhen Gutsal]*. A modern look at literature, vol. 3, pp. 136–143.

7. Podlisetska O. (2013) *Impresionistychni tendentsii u neorealistychnykh novelakh Ye. Hutsala ta A. Kolisnychenka [The impressionistic trends in the neorealistic short stories by Y. Hutsalo and A. Kolisnychenko]*. Language and Culture, vol. 3, no. 16, pp. 411–416.

8. Slynko I. I., Huivaniuk N. V., Kobylianska M. F. (1994) *Syntaksys suchasnoi ukrainskoi movy: problemni pytannia [Syntax of the modern Ukrainian language: problematic issues]*. Kyiv: High school. (in Ukrainian)

9. Moisiienko A. K. (ed.) (2013) *Suchasna ukrainska mova. Syntaksys* [The modern ukrainian language. Syntax]. Kyiv: Knowledge. (in Ukrainian)
10. Shulzhuk K. F. (2004) *Syntaksys ukrainskoi movy* [Syntax of the Ukrainian language]. Kyiv: Academy. (in Ukrainian)
-

N. M. Pasik

PhD in Philology, Associate Professor at the Ukrainian language department at Nizhyn Mykola Hohol State University

Pragmatics of One-Member Impersonal Sentences with Adverbial Predicates of State in the Short Prose by Yevhen Hutsalo

The article is devoted to the analysis of the expressive and text-forming potential of one-member impersonal sentences with adverbial predicates of state in the short prose of Yevhen Hutsalo. The focus is on the comprehension of the deep interrelation between the applied structural-semantic models and the author's pragmatics. It was found out that the actualization of one-member constructions that express physical, physiological and emotional states, mental experiences of individuals, as well as the state of the environment, is primarily due to the linguistic means, the need for emotional and evaluative expressiveness of the utterance, modelling informative types and forms of speech, implementation of the dominant philosophical - aesthetic principles of the artist, first of all lyricism, psychologism, the author's analytical method, in which the linguistic personality is focused on their own inner world, their feelings, experiences, axiological fixation of pictures of the environment, impressions of their visual, acoustic or tactile perception.

Key words: one-member impersonal sentence, adverbial predicate of state, syntactic modeling, structural-semantic model, lyrical-psychological prose, stylistic dominant, pragmatics.